

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar. Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng. Efterfrågas ett eget exempel ger ett exempel från boken eller en föreläsning inte lika hög poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för att nå de olika betygen är:

A: 49,5

B: 44

C: 38,5

D: 33

E: 27,5

F: 0

1 Inlärld hjälplöshet

Vilket av följande är karakteristiskt för barn med inlärld hjälplöshet (learned helplessness)

Välj ett alternativ:

- ☐ De tenderar att arbeta särskilt hårt med svåra och utmanande uppgifter
- ☐ De tenderar att undvika svåra och utmanande uppgifter
- ☐ De tenderar att bete sig aggressivt mot klasskamrater
- ☐ De tenderar att tillskriva sin framgång och sina misslyckanden till yttre faktorer

Totalpoäng: 1

2 Modellinläring

Forskare inom området social inläringsteori är intresserade av hur barn lär sig beteenden av andra personer genom att iaktta dem. Vilket av följande påståenden är sant om sådan så kallad modellinläring hos barn

Välj ett alternativ:

- ☐ Det är lättare att lära sig av en kvinnlig än av en manlig modell
- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att bryta mot normer än att följa dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att följa normer än att bryta dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en manlig än av en kvinnlig modell

Totalpoäng: 1

3 Ett forskningsresultat

Du läser i tidningen att en grupp forskare har publicerat en studie som baseras på observationer av barn och deras föräldrar i hemmet. I studien rapporterar de att ju mer barn tittade på TV på egen hand, desto fler konflikter hade de med sina syskon (observera att detta är ett hypotetiskt exempel och inte en verklig studie). Vilken metodisk svaghet ser du i studien?

Välj ett alternativ:

- ☐ Forskarna har identifierat ett kausalt samband men inte vad som förklarar det
- ☐ Forskarna rapporterar en korrelation men inte nödvändigtvis ett kausalt samband
- ☐ Studien är kvasiexperimentell och kan inte identifiera samband
- ☐ Studien är experimentell och inte evidensbaserad

Totalpoäng: 1

4 Sexuella övergrepp

Vilket påstående är sant?

Välj ett alternativ:

- ☐ Flickor är oftare offer för sexuella övergrepp än pojkar
- ☐ Det är vanligast att förövare av sexuella övergrepp mot barn är främlingar för barnet
- ☐ Aggressivt beteende mot andra barn är en mycket ovanlig reaktion på att ha blivit offer för ett sexuellt övergrepp
- ☐ Pojkar är oftare offer för sexuella övergrepp än flickor

Totalpoäng: 1

5 Mentala representationer

Vad menas med mentala representationer?

Välj ett alternativ:

- ☐ Vissa delar av hjärnan som behövs för arbetsminnet
- ☐ Låtsaskompisar som ersätter verkliga vänner
- ☐ Vissa delar av hjärnan som behövs för långtidsminnet
- ☐ Inre, mentala bilder eller föreställningar om objekt, människor och händelser

Totalpoäng: 1

6 Vägledande (auktoritativ) föräldrastil

Antons föräldrar har en vägledande (auktoritativ) föräldrastil eftersom _____

Välj ett alternativ:

- ☐ de uppmuntrar honom att uttrycka sina känslor
- ☐ de ger Anton strikta regler att följa och kräver att dessa inte ifrågasätts
- ☐ de låter Anton själv bestämma vad han vill göra
- ☐ de ger Anton tydliga regler och uppmuntrar honom att prata med dem

Totalpoäng: 1

7 Minnesstrategier

När vi människor försöker lära oss ny information använder vi oss ofta av strategier som hjälper oss att minnas. Några vanliga strategier är att *upprepa det vi ska lära oss* och att *organisera och kategorisera*. Hur gamla brukar barn vara när de först använder sig av sådana strategier på eget initiativ?

Välj ett alternativ:

- ☐ Omkring sju år
- ☐ Omkring femton år
- ☐ Omkring fyra år
- ☐ Omkring två år

Totalpoäng: 1

8 Reaktioner på främling

När en främling plockar upp åtta månader gamla Anton i sitt knä, så börjar Anton att gråta och vrida sig för att komma ner. Vilket vanligt beteende vid den åldern märks hos Anton?

Välj ett alternativ:

- ☐ Undvikande anknytning
- ☐ Separationsångest
- ☐ Främlingsrädsla
- ☐ Barnförvirring

Totalpoäng: 1

9 Tvåordsmeningar

Vid vilken ålder brukar barn börja forma meningar med två ord?

Välj ett alternativ:

- ☐ 8-12 månader
- ☐ 20-30 månader
- ☐ 6-10 månader
- ☐ 18-24 månader

Totalpoäng: 1

10 Myelinisering

Myelinisering innebär att neuronens axon täcks av ett lager fett som kallas myelin. Vad stämmer om myelinisering?

Välj ett alternativ:

- ☐ Myelinisering sker framför allt under tonåren och inte tidigare
- ☐ Myelinisering leder till långsammare informationsbearbetning men har ändå positiva konsekvenser för kognitiva förmågor
- ☐ Myelinisering leder till snabbare informationsbearbetning vilket förbättrar kognitiva förmågor
- ☐ Myelinisering skyddar mot hjärnskador men påverkar inte kognitiva förmågor

Totalpoäng: 1

11 Förövare

Vilka är de vanligaste förövarna av övergrepp mot barn?

Välj ett alternativ:

- ☐ Föräldrar
- ☐ Lärare och skolpersonal
- ☐ Främlingar
- ☐ Anhöriga utöver föräldrar

Totalpoäng: 1

12 Falska övertygelser (false belief)

Vid vilken ålder brukar barn börja förstå att andra kan ha falska uppfattningar, alltså tro saker om omvärlden som inte är sanna ("false beliefs")? Frågan avser den ålder då barn kan visa att de förstår detta med hjälp av talat språk

Välj ett alternativ:

- ☐ Vid 2-3 års ålder
- ☐ Vid 4-5 års ålder
- ☐ Vid 6-7 års ålder
- ☐ Vid 1,5 - 2 års ålder

Totalpoäng: 1

13 Egocentrism i tonåren

Vad karakteriserar "adolescent egocentrism"?

Välj ett alternativ:

- ☐ Tendensen för tonåringar att tro att andra människor är mer intresserade av dem än de egentligen är
- ☐ Bristen på självmedvetenhet och självkritik under tonåren
- ☐ Överdrivet självförtroende och överdriven självkänsla hos tonåringar
- ☐ En ökad medvetenhet om och anpassning till andra människors perspektiv

Totalpoäng: 1

14 Teorier om moralutveckling

Hur skiljer sig Lawrence Kohlbergs och Carol Gilligans teorier om moralutveckling åt?

Välj ett alternativ:

- ☐ Gilligan betonar användningen av moraliska regler i samhället, medan Kohlberg fokuserar på individens inre moraliska resonemang.
- ☐ Kohlberg fokuserar på individens utveckling genom olika moraliska stadier, medan Gilligan betonar moralens sammanhang och relationer
- ☐ Kohlberg identifierar skillnader i moralutvecklingen mellan könen, medan Gilligan argumenterar för att det inte finns några könsspecifika skillnader.
- ☐ Gilligan presenterar en sekventiell modell av moralutveckling, medan Kohlberg framhäver moralens kontinuerliga och icke-stadiemässiga natur.

Totalpoäng: 1

15 Att lära sig ett andra språk

Vad är samt om andraspråksinläring (second language learning)?

Välj ett alternativ:

- ☐ Fonologi och grammatik kan läras vid vilken ålder som helst, men ordförråd är svårt för vuxna att förvärva.
- ☐ Ordförråd kan läras vid vilken ålder som helst, men fonologi och grammatik är svåra att förvärva efter barndomen.
- ☐ Grammatiken i ett andra språk kommer aldrig att nå nivån av ens modersmål
- ☐ Att lära sig ett andra språk bör vänta tills ett barn är minst 5 år gammalt så att det inte stör deras modersmål.

Totalpoäng: 1

16 Sociodramatisk lek (rollekar)

Under förskoleåren brukar de flesta barn i Sverige börja leka lekar tillsammans där de bestämmer ett påhittat scenario och ger varandra roller. Vad stämmer om sådana lekar?

Välj ett alternativ:

- ☐ Barn i alla länder och kulturer ägnar sig åt sociodramatisk lek med ungefär samma innehåll
- ☐ Barn i alla länder och kulturer ägnar sig åt sociodramatisk lek, men innehållet i lekarna påverkas av kultur och samhälle
- ☐ Sociodramatisk lek verkar framför allt vara vanligt i samhällen där barn tillbringar mycket tid tillsammans med vuxna
- ☐ Sociodramatisk lek förekommer i alla kulturer men verkar framför allt vara vanliga i Västvärlden.

Totalpoäng: 1

17 Kräsen med mat

Vid vilken av dessa åldrar är det vanligast att barn är väldigt selektiva med vad de äter och särskilt undviker mat med viss konsistens ("picky eating")?

Välj ett alternativ:

- ☐ Omkring tolv år
- ☐ Omkring sju månader
- ☐ Omkring nio år
- ☐ Omkring tre år

Totalpoäng: 1

18 Tidiga individuella skillnader

Vilket begrepp definieras som, tidigt uppfattade stabila individuella skillnader i emotionell reaktivitet, självreglering och agerande i mötet med andra människor och situationer?

Välj ett alternativ:

- ☐ Konsekvensinställning
- ☐ Socialt refererande
- ☐ Personlighet
- ☐ Temperament

Totalpoäng: 1

19 Core knowledge

Enligt den forskningsinriktning som kallas core knowledge....

Välj ett alternativ:

- ☐ Bör skolan satsa på kärnämnen som moderna språk och matematik snarare än på idrott och bild
- ☐ Har vi en uppsättning medfödda kognitiva förmågor, bland annat vissa grundläggande matematiska färdigheter
- ☐ Är flickor bättre än pojkar på att lägga pussel på grund av medfödda könsskillnader
- ☐ Är det viktigt att barn lär sig ett språk i taget

Totalpoäng: 1

20 Depression under barndomen

Vilket påstående är sant?

Välj ett alternativ:

- ☐ Depression är ovanligt före tonåren. Under tonåren ökar risken att drabbas av depression.
- ☐ Att ha gått i förskola före tre års ålder ökar risken för depression
- ☐ Risken för att drabbas av depression under tonåren och de unga vuxenåren är lika hög hos män och kvinnor
- ☐ Det finns inga bevis för att risken för depression är ärftlig.

Totalpoäng: 1

21 Grovmotoriska färdigheter

___ och ___ är exempel på grovmotoriska färdigheter

Välj ett alternativ:

- ☐ Gå och prata
- ☐ Skriva och äta själv
- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna
- ☐ Springa och hoppa

Totalpoäng: 1

22 Enkäter

Vilket av följande är en begränsning med självrapporteringar (t.ex. enkäter) som forskningsmetod?

Välj ett alternativ:

- ☐ Det är svårt att säkerställa deltagarnas anonymitet
- ☐ Svaren kanske inte återspeglar deltagarnas sanna attityder och beteenden
- ☐ Metoden kan bara användas för små stickprov
- ☐ Det är mycket dyrt och tidskrävande

Totalpoäng: 1

23 Moratorium

Vad beskriver bäst fenomenet **moratorium** i identitetsutvecklingen under tonåren?

Välj ett alternativ:

- ☐ En för tidig och inflexibel uppfattning om vem man är som person
- ☐ Stora svårigheter med att fatta beslut som påverkar den egna framtiden.
- ☐ Aktivt utforskande av ideer och roller, men också osäkerhet över vem man är som person
- ☐ Osäkerhet över vad man ska göra i framtiden

Totalpoäng: 1

24 Sömn i tonåren

I samband med puberteten förändras många tonåringars sömnmönster och sömnbehov. Hur då?

Välj ett alternativ:

- ☐ De blir tröttare senare under kvällen och sover därför helst längre på morgonen
- ☐ De behöver mindre sömn än tidigare
- ☐ De behöver mer sömn än tidigare
- ☐ De blir trötta tidigare under kvällen än tidigare

Totalpoäng: 1

25 Tonåringar liknar sina vänner

Tonåringar tenderar att likna sina vänner när det gäller intressen, åsikter och personlighetsdrag. Vilket av följande är sant?

Välj ett alternativ:

- ☐ Likheterna beror främst på selektion
- ☐ Likheterna beror främst på social inlärning
- ☐ Likheterna beror både på selektion och socialisation
- ☐ Likheterna beror främst på socialisation

Totalpoäng: 1

26 Beslutsfattande under tonåren

Vilket av följande kännetecknar beslutsfattande under tonåren?

Välj ett alternativ:

- ☐ Minskad impulsivitet
- ☐ Ökad impulsivitet
- ☐ Minskat intresse för belöningar
- ☐ Svårigheter att minnas flera olika alternativ

Totalpoäng: 1

27 Hjälpssamhet och känsloreglering

Hur brukar svårigheter med känsloreglering påverka förekomsten av hjälpsamt beteende hos barn?

Välj ett alternativ:

- ☐ Svårigheter med känsloreglering har ett mycket svagt samband med hjälpsamt beteende
- ☐ Svårigheter med känsloreglering hänger samman med mindre hjälpsamt beteende
- ☐ Svårigheter med känsloreglering hänger samman med mer hjälpsamt beteende
- ☐ Sambandet mellan känsloreglering och hjälpsamt beteende ser olika ut vid olika tidpunkter i utvecklingen

Totalpoäng: 1

28 Informationsbearbetning i spädbarnsåren

Spädbarn varierar i sin förmåga att snabbt bearbeta information. Vilket av följande påståenden är sant?

Välj ett alternativ:

- ☐ Eftersom det finns olika sorters intelligens går det inte att förutsäga intelligens med mått på informationsbearbetning
- ☐ Långsammare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen
- ☐ Informationsbearbetning predicerar inte intelligens senare under livet men påverkar hur väl spädbarn lär sig.
- ☐ Snabbare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen

Totalpoäng: 1

29 Janila

Janila är en 2-åring som kommer bra överens med sina kamrater. När hon såg att ett annat barn var ledsen eftersom han inte hade en kaka gav hon honom sin. Janilas mamma gav henne en kram och berättade hur stolt hon var över henne för att hon delat med sig. Detta är ett exempel på:

Välj ett alternativ:

- ☐ Förstärkning
- ☐ Distraktion
- ☐ Bestraffning
- ☐ Informationsentropi

Totalpoäng: 1

30 Mobbing

Vilket av följande påståenden är FALSKT?

Välj ett alternativ:

- ☐ Problem med sociala färdigheter ökar risken för att bli utsatt för mobbing
- ☐ Att bli utsatt för mobbing i skolan ökar risken för senare psykisk ohälsa
- ☐ Barn som blir utsatta för mobbing har alltid problem med sociala färdigheter
- ☐ Pojkar som är yngre och fysiskt svagare har större risk för att bli utsatta för mobbing än andra pojkar

Totalpoäng: 1

31 Anknytningsmönster

Ett spädbarn som inte uppvisar oro när föräldern lämnar barnet ensam i ett rum med en främling och ger föräldern liten uppmärksamhet när denne återvänder skulle bedömas som att ha en _____ anknytning.

Välj ett alternativ:

- ☐ otrygg-undvikande
- ☐ otrygg-ambivalent
- ☐ desorganiserad
- ☐ trygg

Totalpoäng: 1

32 Emotionell smitta

Vad menas med begreppet emotionell smitta ("emotional contagion") och när kan man som tidigast upptäcka det?

Välj ett alternativ:

- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt från 10-årsåldern.
- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från födseln.
- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt i tonåren.
- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från två års ålder.

Totalpoäng: 1

33 Lek och känsloreglering

Här ser du fyra påståenden om lek och känsloreglering. Ett av dem stämmer INTE. Vilket?

Välj ett alternativ:

- ☐ Barn som har svårt att reglera negativa känslor som ilska och sorg kan ha svårt att hantera att leken inte utvecklas som de vill
- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor kan också ha svårt med turtagning i lekar
- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor brukar inte ha särskilt bra fantasi
- ☐ Barn som har svårt att reglera positiva känslor som glädje kan ha svårt att anpassa sig till andras idéer

Totalpoäng: 1

34 Piaget och Erikson

Vilket av följande är ett gemensamt drag i Piagets och Eriksons utvecklingsteorier?

Välj ett alternativ:

- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av miljön
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av biologiska förändringar inom individen
- ☐ Att utvecklingen sker i successiva stadier

Totalpoäng: 1

35 Intelligens (g)

I intelligensforskning pratar man om något som kallas "g". Vad är det?

Välj ett alternativ:

- ☐ Den del av resultat på intelligenstest som kan förklaras av språklig förmåga
- ☐ Den gemensamma faktorn i alla uppgifter som mäter intelligens
- ☐ Den del av resultat på intelligenstest som kan förklaras av familjemiljön
- ☐ Den takt med vilken intelligensen i en befolkning ökar per generation

Totalpoäng: 1

36 Konkret operationellt stadium

Piaget menade att barn i åldern 7-11 år befinner sig i vad han kallade det konkret operationella stadiet. Några kännetecken för det är att barn har ett inre logiskt tänkande och kan ta andras perspektiv, men att de fortfarande är beroende av att kunna se och manipulera föremål för att resonera kring dem och har svårt för mer abstrakt logiskt tänkande. Flera forskningsresultat har lett till att den teorin har kritiserats. Nedan ser du fyra påståenden. Vilket av dem **stämmer INTE**?

Välj ett alternativ:

- ☐ De förmågor som Piaget räknar till det konkret operationella stadiet påverkas av kultur och utvecklas inte likadant i alla samhällen.
- ☐ Även om barn i åldern 7-11 år har dessa svårigheter handlar inte om ett avgränsat stadium utan om en gradvis utveckling
- ☐ Barn i åldern 7-11 år har en större förmåga att tänka abstrakt än Piaget trodde
- ☐ Modern forskning om hjärnans utveckling visar att de begränsningar som kännetecknar det konkret operationella stadiet helt enkelt inte är möjliga i åldern 7-11 år

Totalpoäng: 1

37 Depression

Vilket påstående är FALSKT?

Välj ett alternativ:

- ☐ Under tonåren och har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression. Samma könsfördelning finns hos barn i åldern 6-12 år
- ☐ Under tonåren ökar risken för att drabbas av depression jämfört med tidigare år
- ☐ Under tonåren har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression, men hos yngre barn är könsfördelningen ungefär jämn
- ☐ Tonåringar som drabbas av en depression har betydligt högre risk för att drabbas av ytterligare depressiva episoder senare i livet

Totalpoäng: 1

38 Tvillingstudier

Med hjälp av tvillingstudier kan man räkna ut ett mått på heritabilitet (ärftlighet) för en egenskap. Detta varierar mellan noll och ett. Vad säger det?

Välj ett alternativ:

- ☐ Hur stor del av variationen i en egenskap i en given miljö som kan förklaras av genetiska faktorer
- ☐ Vilka gener som orsakar en egenskap
- ☐ Hur stor del av variationen i en egenskap som förklaras av genetiska faktorer, oavsett i vilken miljö individen lever
- ☐ Hur stor del av variationen i en egenskap som beror på uppfostran

Totalpoäng: 1

39 Gen-miljöinteraktion

Gen-miljöinteraktion innebär att...

Välj ett alternativ:

- ☐ Den effekt en gen eller genvariant har beror på individens miljö
- ☐ Hur det sociala samspelet mellan föräldrar och barn fungerar påverkas av barnets gener
- ☐ Gener är viktigare än miljö för den kognitiva utvecklingen
- ☐ Både gener och miljö är viktiga för den kognitiva utvecklingen

Totalpoäng: 1

40 Emotionsreglering och ADHD

Vilket påstående är sant?

Välj ett alternativ:

- ☐ Alla barn i förskoleåren har ungefär lika stora svårigheter med att reglera sina känslor
- ☐ Barn med ADHD har ofta svårt att reglera sina känslor, men de svårigheterna börjar först i tonåren
- ☐ Barn med ADHD kan ha svårt att reglera sina negativa känslor, men inte sina positiva
- ☐ Stora svårigheter med emotionsreglering under förskoleåren kan vara ett tidigt tecken på ADHD

Totalpoäng: 1

41 Leka kurragömma

Under tidig barndom (under förskoleåren) utvecklar de flesta barn sin förmåga till mentalisering (theory of mind). Under samma period brukar många barn tycka om att leka kurragömma. Beskriv hur förmågan till mentalisering kan påverka barns förmåga att leka kurragömma (maximalt fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_e$ $\times^a$ | I_x | | | Ω | |

Σ |

Ord: 0/400

Totalpoäng: 5

42 Pubertetsutveckling hos pojkar och flickor

Att ha en tidig eller sen pubertetsutveckling har visat sig ha olika konsekvenser för pojkar och flickor. Hur ser dessa skillnader ut och hur brukar de förklaras? (maximalt fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_e$ $\times^2$ | I_x | | | Ω | |

Σ |

Ord: 0/400

Totalpoäng: 5

43 Skolor och mobbing

Vad kan skolor och lärare göra för att minska risken för mobbing? Svara med utgångspunkt i kurslitteratur och forskning (maximalt fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_e$ $\times^2$ | I_x | | | Ω | |

Σ |

Ord: 0/400

Totalpoäng: 5

